

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 2.

V Ljubljani, 15. januarja 1886. l.

XXVI. leto.

Prvo berilo in slovnica za slovenske ljudske šole.

Sestavila A. Razinger in A. Žumer, ljudska učitelja. — Natisnila in založila „Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg“. — V Ljubljani 1885, v 8ki, 96 strani. — Cena vezani knjigi 24 kr.

Skoro bode leto, kar je zagledala ta prepotrebna in težko pričakovana šolska knjiga beli dan. Težko pričakovana, ker nam je spopolnila v vrsti šolskih beril prazno mesto, ki je zadevalo prav ono (II.) šolsko leto, v katerem se ima učenec v ročnem branji izuriti in utrditi, v katerem je sploh branje glavni predmet. V Nemcih¹⁾ bi bila tako važna knjiga užé sto in stokrat preresetana in bila bi doživela Bog vé koliko ocen. V nas Slovincih se je prva ocena objavila komaj ta mesec in še ta ne v solskem listu²⁾. Zdi se mi tedaj potrebno, da tudi „Učiteljski Tovariš“ izpregovori besedo o tej knjigi, kojo je ministerstvo odobrilo in katera se prihonje leto izvestno vpelje v naše šole.

Ta naj novejša šolska knjiga razpade — kakor užé njen naslov kaže — v dva glavna dela: v berilo in slovnico; prav tako tedaj, kakor nekedanje v c. k. zalogi šolskih knjig natisneno „Prvo berilo in slovnica za drugi razred slovenskih šol“, in pa sedanje Končnikovo „Drugo berilo in slovnica za ljudske šole“.

I. Berilo.

Berilo je — kakor se iz predgovora razvidi — urejeno kot drugi del „Abecednika za slov. ljudske šole“, koji sta sestavila ista gospoda učitelja. Ta uredba berilne snovi daje knjigi neki prijeten in pregleden obraz in prav vsled nje se hitro prikupi otroku, sodečemu stvari le po zunanjem, otroku, kojemu je enako razdeljeni „Abecednik“ užé iz prejšnjega leta popolnoma znan. — Teh 18 oddelkov (eden več kot

¹⁾ Ni dolgo tega kar se je „Slovenčev“ jezikoslovec spodtkal nad tem izrazom, češ da ni slovenski! In vendar zahajajo naši goriški okolčanje po opravilih „v Laho“ in naši Bovčanje hodijo tudi „v Nemce“ kupčevat. *Ocenjevatelj.*

²⁾ Glej „Ljub. Zvon“, 12. zvezek, 1885, str. 755! — Ne razumljivo mi je, da „Ljub. Zvon“, na koji moramo biti sicer Slovenci ponosni, ki pa ima drugo nalogo, nego biti glasilo slovenskih šol in ljudskih učiteljev, redno donša ocene novih ljudskošolskih knjig, v tem ko naši šolski listi, posebnó „Učit. Tovariš“ o tem večinoma molčé. Hvalevredno je za vsacega Slovenca, da podpira narodno slovstvo, a narodnega učitelja, kojemu je Bog podaril pisateljskih zmožnosti, prva dolžnost je po mojem menjenji podpirati se svojimi spisi šolske liste in s tem naše tako zanemarjeno pedagoško slovstvo. Naši profesorji in naši glavni učitelji se ne morejo še udomačiti v naših šolskih listih, zmožnejši ljudski učitelji dopisujejo o šolskih zadevah drugim listom, o čem naj potem šolski listi živé?! — Kaj pomagajo vsi predlogi pri občnih zborih v Ljubljani o skupnem šolskem glasilu, ki naj bi izhajalo vsak teden i. t. d., če se pa užé obstoječi listi také zanemarljajo! — Ako bi vladale take razmere v Nemcih, ne bili bi gotovo še tako hitro povzdignili svoje pedagoške literature na tako visoko stopinjo. *Ocenj.*

v „Abecedniku“) pa ni svojevoljno skupaj zmetanih, ampak takoj se vidi, da je njihova razvrstitev dobro premišljena; oddelek sledi logično oddelku, zveza sledečega s prejšnjim je sicer po svojem naslovu nevidljiva in vendar občutljiva. Z vsakim oddelkom se širi krog otrokovega znanja. Prvi oddelek govori o tem, kar je otroku naj bolj znano, kar neposredneje vidi — o šoli; zadnji trije pa mu dušno predočujó neznane pojme: Bog, čas in domovina. Tako se tedaj razvrstitev ravná po vzgojevalnem načelu: Od znanega k neznanemu.

Blizo enaka razvrstitev berilne snovi se nahaja tudi v II. delu Heinrich-ovega abecednika³⁾, koji je doživel užé blizu do 300 natisov; pač lep dokaz, kako visoko da cené Nemci to šolsko knjigo.

Pa vrnimo se k „Prvemu berilu“! Po uredbi sta si torej „Abecednik“ in „Prvo berilo“ enaka, ne pa po vsebini. Vsak oddelek „Berila“ obsega neki oddelek iz nazornega nauka kakor „Abecednik“, ne pa, da bi se ista berilna snov ponavljala. Berilni sestavki v „Berilu“ so temveč po vsem novi, nastali vsled razširjenja in spopolnjenja „Abecednik-ove“ snovi, in sicer tako, da odgovarjajo popolnoma napredujočej starosti in doumljivosti otrok. Poleg tega so vpletena nekaterim berilcem vprašanja, ki se nanašajo na snov nazornega nauka v „Abecedniku“, služé za tega delj v ponovitev in utrditev užé znane učne snovi. Na ta način odgovarja knjiga zopet drugi zahtevi našega šolstva, napredovanju poukovemu v koncentričnih krogih.

Večina berilnih sestavkov začenjajočih posamezne oddelke so popisi, nekaj se jih nahaja v pripovedovalni obliki in nekaj v obliki pogovora. S tem je vstreženo raznovrstnosti, ki se prav pri nazornem nauku tako živo potrebuje. V začetnem berilci vsacega oddelka so važnejši izrazi tiskani z debelejšimi črkami, kar naredí učenca pozornejšega ter mu olajšuje zapomnitev.

Začetnim berilnim sestavkom sledé primerno uvrščene pripovedice, basni, pogovori (dvogovori) in pesmice: vse kratko in jedrnato, posneto večinoma otroškemu življenju, primerno otroškej mislenosti in čutstvenosti in vzbujajoče v otroškem srci veselje in ljubezen. S tem je tedaj vstreženo nřavnemu nazornemu nauku ter ob enem preskrbena učna snov za učenje na pamet. Pesmic, kot Gregorčičeve „Mavrice“, Cimpermanovega „Lovčevega raja“ i. dr. se otroci gotovo z velikim veseljem naučé.

Nič manj veselja jim ne bodo napravljale uganke, ki so kakor pisane cvetice po zelenem travniku raztresene sim pa tja po „Berilu“ — a ne svojevoljno. Uganka je pesniški izdelek, ki potrebuje temeljite in skrbne metodične obravnave, zato pa je posebno izvrsten pripomoček, s kojim se mladina pri pouku oživí in razvedrí ter se jej vadi in bistri um.

Dva berilna sestavka se nahajata v obliki pisma. Ta oblika je sicer otroku manj znana, a zato primernejša bolj odraslej šolskej mladini, vendar je dobro, da se otroci užé v II. šolskem letu po malem na njo pripravijo; saj jo bodo potem tolikokrat rabili v javnem življenji.

(Dalje prih.)

Knjiga Slovénka

XIX. veku.

6) „Erfreuliche Erscheinung in der slowenischen Literatur“ je pisal Lubomir t. j. Slomšek l. 1832 v Carinthia št. 10 naznanivši slovnico in slovar, zložil A. J.

³⁾ „Jos. Heinrich's Schreib-Lese-Fibel“ izdal „Deutscher pädagogischer Verein“ v Pragi. — Založil F. Tempisky.